

Populus x canadensis 'Marilandica'. Indien de boom met een beperkte plantafstand wordt gebruikt, bestaat er kans op takbreuk. Als solitair ontwikkelde kroon ontwikkelt de boom zich monumentaal en is er geen verhoogd takbreukrisico.

Een karakteristieke stokoude baas, leunend in de wind

Boomambassadeur Henry Kuppen: *Populus x canadensis* 'Marilandica' is interessant omdat hij afwijkt

Populieren zijn fantastische bomen, maar hebben ook wat nadelen. Er waaien sneller takken uit, ze zorgen voor wortelopdruk en hebben een korte omlooptijd, en daardoor misschien hogere beheerskosten. Gelukkig is er volgens Henry Kuppen ook veel goeds te zeggen over peppels, of, zoals de Brabanders zeggen: 'cannadassen'.

Auteur: Hein van Iersel

5 min. leestijd

Weinig bomen kunnen tippen aan het landschappelijke beeld van een solitair groeiende populierenveteraan. De meeste populieren zijn van origine weliswaar niet afkomstig uit Nederland, maar ze zijn zo ingeburgerd dat de boom niet meer weg te denken is uit het landschap. De populier is niet zo ingeburgerd en populair geworden in Nederland vanwege die stoere landschappelijke uitstraling, maar veel meer omdat de boom een fantastische productieboom is. Moderne klonen van de populier worden soms al na twintig tot vijfentwintig jaar gekapt. De eerste boomambassadeur van 2016, Henry Kuppen, is echter niet primair op zoek naar de populier als productieboom, maar naar een karakteristieke en eigenzinnige landschapsboom. Die rol wordt het beste ingevuld door de oudere kruisingen van de Canadapopulieren. Een ander voorbeeld is natuurlijk *Populus nigra*. En ook *Populus X canadensis serotina* en zijn broertje *Populus X canadensis serotina* de selys zijn veel grotere kanshebbers dan bekende productiekampioenen als Koster, Ellert of Robusta. Vooral deze laatste productieboomen zijn volgens Kuppen uitermate saai vanwege hun doorgaande groei, rechte stam en voorspelbare verschijning. Kuppen: 'Misschien hebben deze bomen nog wel het meeste bijgedragen aan het ontstaan van de term "kaprijp", die nog steeds door veel boom-ondeskundigen wordt misbruikt om een boom geveld te krijgen.'

De onbetwiste topper op het gebied van landschapsbomen is volgens Kuppen *Populus X canadensis 'Marilandica'*. Deze boom wordt in veel

handboeken beschreven als de meest Brabantse van alle populieren. Kuppen en de redacteur van dit artikel zijn het daar natuurlijk hartgrondig mee eens, maar enige partijdigheid is daar niet vreemd aan. En volgens de recordboeken is zowel de dikste als de oudste en de grootste Marilandica-populier buiten Brabant te vinden.

Typerend voor de Marilandica is dat hij bijna altijd scheef met de wind meegroeit, snel vergaffelt en bijna als compensatie met een zware gesteltak zijn evenwicht probeert te bewaren.

INSPIRATIEBOOM

Stander

Populus x canadensis 'Marilandica' oftewel de Canadapopulier is een boom van de eerste grootte, die een grillige karakteristieke kroon vormt. Deze populier is sinds 1800 in cultuur. De oudste Marilandica van Nederland is overigens geen Brabander, maar staat in de uiterwaarden van de IJssel, recht tegenover de oude binnenstad van Deventer. Deze boom zou in 1822 zijn geplant; het beste bewijs dat Marilandica's stokoud kunnen worden. De Nederlandse naam van Marilandica is

Henry Kuppen

Op de kwekerij heeft
Marilandica veel meer
aandacht nodig dan andere
populieren

Bast van *Populus x canadensis* 'Marilandica'

'stander' of 'Brabantse stander'.

Kuppen is zo gecharmeerd van deze populier, omdat deze kloon duidelijk anders is dan de kaarsrechte productieklonen. Een boom met een wow-factor; zeker geen boom die je zomaar ergens in een achtertuintje moet zetten. Kuppen zou een veiligheidsmarge van minimaal vier meter aanhouden tussen de boom en de bestrating. De boom komt pas echt tot zijn recht als hij volstrekt solitair staat of op de hoek van een weide.

Er zijn verschillende verhalen in omloop over het ontstaan van de boom. Marilandica is een spontane natuurlijke kruising. De boom zou een terugkruising zijn van *Populus x canadensis* 'Serotina' en de zwarte populier *Populus nigra*, die ontstaan is in Nederland en volgens het boek van Goudzwaard, *Loofbomen in Nederland en Vlaanderen*, zelfs in de buurt van Deventer. Andere bronnen melden dat de kruising afkomstig is uit Frankrijk of uit het Amerikaanse Maryland. Hoe het ook zij: Marilandica's zijn inmiddels zo lang in cultuur in Nederland, dat ze als ingeburgerd en zelfs inheems worden beschouwd. Rond 1900 bestond landelijk meer dan veertig procent van de populieren uit Marilandica's. Inmiddels is de boom zoals gezegd geen populaire productieboom meer, maar in die tijd was dat anders, waarschijnlijk door het ontbreken van de sneller groeiende moderne klonen. Aan het hout ligt dat niet. Dat is als timmerhout veruit superieur aan het hout van de moderne klonen. Kuppen: 'Terug naar veertig procent van ons bomenbestand is waarschijnlijk te veel van het

goede, maar persoonlijk vind ik het doodzonde dat in de jaren 70 en 80 bij veel ruilverkavelingen alle populieren langs de wegen zijn verdwenen en er alleen maar eiken voor teruggeplant zijn. Vanwege risicospreiding had dat nooit op die schaal mogen gebeuren, maar terug naar een overmaat populier is ook niet goed.'

Op de kwekerij is dit de enige populier die al als eenjarige een stok nodig heeft. Rechts Koster zonder stok en links eenjarige Marilandica's.

Opleving

Jan Hendrickx van Boomkwekerij Hendrickx uit Moerstraten is een van de weinige boomkwekers in Nederland die Marilandica nog op enige schaal kweekt. Hij ziet een bescheiden opleving van de vraag naar deze populier. Terecht, in zijn visie. Hendrickx is een echte populierenliefhebber, die in zijn eigen moerhoek meer dan tachtig verschillende klonen heeft staan, maar nog steeds op zoek is naar nieuwe soorten. Jaarlijks stekt Hendrickx een kleine 1500 Marilandica's. Dat gaat middels eenjarig winterstek en is feitelijk een fluitje van een cent. Lastiger wordt het pas als deze Canadapopulier

Als je de groei van Robusta op 100 procent zet, dan zit Marilandica op negentig procent en Koster op 120 procent

Hendrickx met 'Marilandica': De boom stelt weinig eisen aan de bodem en kan zowel op schrale als op voedingsrijke gronden groeien. Bladvlekkenziekte en roestschimmel kunnen in deze cultivar verschijnen en de groei beperken. Men moet de boom in een open, goed doorlatende bodem planten op meer dan 4 meter afstand van verharding, in verband met mogelijke opdruk.

Hoe beter de grond, hoe rechter de boom omhoog groeit

naar de kwekerij verhuist. Daar verradt zich al meteen het grootste manco van de boom: het scheefwaaien. Hendrickx: 'Dit is niet de enige populier die ik aan een stok opkweek, maar wel bijna de enige. Op de kwekerij heeft Marilandica veel meer aandacht nodig dan andere populieren. Je wilt toch een nette boom afleveren.' In zekere zin is dat overigens vergeefse moeite,

TOP VIJF MEEST GEKWEekte POPULIEREN VOLGENS HENDRICKX:

1. *Populus x canadensis* 'Koster'
2. *Populus x canadensis* 'Ellert'
3. *Populus x canadensis* 'Muur'
4. *Populus nigra* 'Vereecken'
5. *Populus x canadensis* 'Robusta'

want ettelijke jaren nadat de spullen zijn uitgeplant, zijn deze al weer scheef gezakt of gewaaid. Frans van Boeckel, een bekende landgoedeigenaar en populierenkenner uit Liempde, meldt dat dit sterk afhankelijk is de bodem. Hoe beter de grond, hoe rechter de boom omhoog groeit. Met de groeisnelheid valt het volgens Hendrickx wel mee. 'Als je de groei van Robusta op 100 procent zet, dan zit Marilandica op negentig procent en Koster op 120 procent.'

De belangrijkste reden voor de mindere groei is waarschijnlijk de gevoeligheid voor roest van de Marilandica-populier. Daarin is Marilandica natuurlijk niet uniek. Oudere *x canadensis*-klonen zoals Heidemij en Robusta zijn daar waarschijnlijk net

zo gevoelig voor. Doorgaans spuit Hendrickx niet tegen roest, behalve wanneer de roest al vroeg in het jaar om de hoek komt kijken. Dat was dit jaar het geval. Er wordt dan een of twee keer met een middel tegen roest gespoten om de boom aan het groeien te houden.

De meest bomen worden als tweejarige spil afgeleverd. De voorlopers hebben dan de maat van 10-12 bereikt. Hendrickx, maar ook een aantal andere kwekers, zoals Ebben en Udenhout, hebben doorgaans ook wel grotere maten beschikbaar.

Be social

Scan of ga naar:

www.boomzorg.nl/artikel.asp?id=19-5597

Jan Hendrickx van Boomkwekerij Hendrickx in Moerstraten